

СЕКЦІЯ 5

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУСТВОРЕННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ
ЯК ДЕРЖАВНОГО ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ ВЛАДИ УКРАЇНИ
ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇESTABLISHMENT OF THE STATE BUREAU OF INVESTIGATION
AS A STATE LAW ENFORCEMENT AUTHORITY OF UKRAINE
AND THE PROBLEMS OF ITS PROFESSIONALIZATION

У статті досліджено проблеми становлення й тенденції розвитку Державного бюро розслідувань як державного правоохоронного органу. Звернули увагу на особливості регулювання різних аспектів функціонування цього правоохоронного органу в системі державного управління, визначення його правового статусу та вирішення широкого кола організаційно-кадрових питань, пов'язаних із ним. Підкреслена важливість нагального вирішення проблем у системі державного управління, що стосуються забезпечення професіоналізації посадових осіб Державного бюро розслідувань.

З'ясували, що діяльність зазначеного державного правоохоронного органу є специфічною і потребує великого професіоналізму й високої моральності від посадових осіб і співробітників при виконанні службових обов'язків. Однак за короткий термін функціонування ДБР в державі ще не завершена процедура інституціоналізації професійної підготовки фахівців для цього органу державної влади. Зокрема, звернули увагу, що нині в Україні не існує спеціальних навчальних закладів і відповідних науково-дослідних установ, також наразі є недостатньо досконалими спеціальні навчальні програми, які були б орієнтовані на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації відповідних фахівців ДБР.

Метою статті є розкриття особливостей становлення й тенденції розвитку Державного бюро розслідувань як державного правоохоронного органу влади, організаційно-правових засад його функціонування та професіоналізації.

Підкреслено, що сьогодні ще немає системного бачення правового регулювання кадрового забезпечення Державного бюро розслідувань. До останнього часу відбувалися значні зміни в законодавстві, причиною чого часто ставала політична нестабільність, яка породжувалася коливанням політичних амбіцій. У зв'язку з цим звернули увагу на те, що для вирішення зазначених проблем у забезпеченні ефективного функціонування Державного бюро розслідувань на шляху до подолання злочинності при виконанні службових обов'язків у сфері публічного управління (у тому числі в подоланні корупції та фінансових злочинів) передусім необхідна політична воля для проведення ефективної державної політики у відповідному напрямі.

Ключові слова: Державне бюро розслідувань, державний правоохоронний

орган влади, організаційно-правові засади функціонування Державного бюро розслідувань, професіоналізація Державного бюро розслідувань.

The article examines the problems of formation and development trends of the State Bureau of Investigation as a state law enforcement agency. The attention was drawn to the peculiarities of regulating various aspects of functioning of this law enforcement agency in the system of public administration, the determining of its legal status and addressing a wide range of organizational and personnel issues related to it. The importance of urgent problems solution in the public administration system related to the quality of professionalization of officials of the State Bureau of Investigation (SBI) was emphasized.

It was found that the activities of this state law enforcement agency are specific and require great professionalism and high morality from officials and employees in the performance of official duties. However, during the short term of the SBI functioning, the procedure of institutionalization of professional training of specialists for this public authority has not yet been completed in the state. In particular, it was pointed out that currently there are no special educational institutions and relevant research institutions in Ukraine. Also, the current training programs that would be focused on training, retraining and advanced training of relevant for the SBI specialists are not perfect enough.

The purpose of the article is to reveal the peculiarities of the formation and development trends of the State Bureau of Investigation as a state law enforcement agency, the organizational and legal foundations of its functioning and professionalization.

It is emphasized that to date there is no systematic vision of the legal regulation of staffing of the State Bureau of Investigation. Until recently, there were significant changes in legislation, often due to political instability caused by fluctuations in political ambitions. Therefore, it is noted that in order to address these issues in ensuring the effective functioning of the State Bureau of Investigation on the way to overcoming crime in the performance of public administration duties (including overcoming of corruption and financial crimes), first of all, the political will to pursue an effective public policy in the appropriate direction is needed.

Key words: State Bureau of Investigation, state law enforcement body, organizational and legal bases of functioning of the State Bureau of Investigation, professionalization of the State Bureau of Investigation.

УДК 351: 342.6
DOI <https://doi.org/10.32843/rma2663-5240-2021.23.15>

Дубчак Л.М.

к. філос. наук, доцент,
доцент кафедри парламентаризму
та політичного менеджменту
Національна академія державного
управління при Президентіві України

Гулак О.В.

д. юрид. наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного
та фінансового права
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

Постановка проблеми в загальному вигляді. Розвиток системи правоохоронних органів влади України з часів набуття незалежності відбувався зі значними трансформаціями. Серед нововведень у цьому напрямі було створення Державного бюро розслідувань як одного з державних правоохоронних органів влади України.

Створення нового державного правоохоронного органу влади обґрунтоване необхідністю посилення уваги до вирішення проблем запобігання кримінальним правопорушенням, виявлення, припинення, розкриття й розслідування кримінальних правопорушень, учинених:

- службовими особами, які займають особливо відповідальне становище відповідно до частини 1 статті 9 Закону України «Про державну службу»;

- особами, посади яких віднесено до першої – третьої категорій посад державної служби, судьями та працівниками правоохоронних органів, крім випадків, коли ці злочини віднесено до підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України;

- службовими особами Національного антикорупційного бюро України, заступником Генерального прокурора – керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або іншими прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності детективів підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України;

- злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військових злочинів), крім злочинів, передбачених статтею 422 Кримінального кодексу України [9].

Як зазначено в науковій статті О. Гулак, Л. Головій, Державне бюро розслідувань відноситься до системи антикорупційних органів влади [3, с. 76].

Однак створення нового державного правоохоронного органу влади в Україні супроводжувалося складнощами в забезпеченні належних організаційно-правових засад його функціонування. Так, сьогодні ще залишаються відкритими деякі питання правового регулювання організаційних засад функціонування цього інституту державної влади, його кадрового забезпечення та професіоналізації.

Відповідно до зазначеного, вирішення згаданих проблем потребує особливої уваги науковців, парламентарів-законотворців і всього громадянського суспільства задля створення відповідних механізмів належного функціонування Державного бюро розслідувань, які

б забезпечили необхідний контроль за діяльністю посадовців у системі публічної влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У межах актуального наукового дослідження в статті звернулися до аналізу історії становлення й розвитку такого державного правоохоронного органу, як Державне бюро розслідувань, особливостей організаційно-правового механізму його функціонування та проблем його професіоналізації. У наукових пошуках звернулися до праць вітчизняних науковців (О. Баганець [1], О. Бусол [2], О. Курганський [7]), у котрих досліджувалися зазначені проблеми.

Проблеми реформування системи антикорупційних органів влади та важливості якісної організації праці працівників в органах публічного управління розглядали в попередніх власних наукових дослідженнях [3; 4].

Також проаналізували відповідне законодавство, котрим регулюється функціонування Державного бюро розслідувань, зокрема Закон України «Про Державне бюро розслідувань» [9], Закон України «Про державну службу» [10] тощо.

Саме дослідницькі пошуки зазначених науковців і відповідний аналіз законодавства дають змогу ґрунтовно оцінити суть визначених проблем і сприяють вирішенню поставлених у статті завдань.

Мета статті – розкрити особливості становлення й тенденції розвитку Державного бюро розслідувань як державного правоохоронного органу влади, організаційно-правових засад його функціонування та професіоналізації.

Виклад основного матеріалу. Ідея створення державного правоохоронного органу влади, на який би був покладений обов'язок контролю за діяльністю посадових осіб державної влади, закладена ще на етапі прийняття Конституції України в 1996 р.

Так, у Перехідних положеннях Конституції України, прийнятої 28 червня 1996 р., акцентувалася увага на необхідності досудового розслідування в правоохоронній діяльності, яка повинна здійснюватися окремим правоохоронним органом і за особливими умовами. Зокрема, зазначено, що функція досудового розслідування лише на певний час покладається на прокуратуру, а саме до моменту «створення нового відповідного правоохоронного органу»: «9. Прокуратура продовжує виконувати відповідно до чинних законів функцію досудового розслідування до початку функціонування органів, яким законом будуть передані відповідні функції, а також функцію нагляду за додержанням законів при

виконанні судових рішень у кримінальних справах, при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, – до набрання чинності законом про створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій» [5].

Перші кроки до реалізації завдань, поставлених у зазначеній статті перехідних положень Конституції від 1996 р., здійснені вже в наступному році.

Так, Указом Президента України «Про Національне бюро розслідувань України» від 24 квітня 1997 р. № 371/97 було ініційоване створення такого правоохоронного органу, як Національне бюро розслідувань України як центральний орган виконавчої влади. На новий правоохоронний орган були покладені функції «проведення відповідно до законодавства України досудового слідства та оперативно-розшукових заходів у особливо складних кримінальних справах про злочини, які становлять підвищену суспільну небезпеку; проведення відповідно до законодавства України досудового слідства та оперативно-розшукових заходів у особливо складних кримінальних справах про злочини, які становлять підвищену суспільну небезпеку; проведення інформаційно-аналітичної роботи з метою виявлення і усунення причин та умов, що сприяють корупції та вчиненню інших небезпечних злочинів, прогнозування динаміки злочинності в суспільстві» [11].

Уважається, що створення Національного бюро розслідувань в Україні відбувалося за аналогом подібного правоохоронного органу в США – Федерального бюро розслідувань (ФБР). Фактично цей орган став ідеологічним попередником Державного бюро розслідувань в Україні.

Основною метою Національного бюро розслідувань України стало забезпечення національної безпеки на шляху до запобігання та подолання корупції, а одним із завдань НБР стало проведення інформаційно-аналітичної роботи з метою виявлення й усунення причин та умов, що сприяють корупції й учиненню інших небезпечних злочинів, прогнозування динаміки злочинності в суспільстві [2, с. 22].

Однак Національне бюро розслідувань проіснувало недовго. Офіційно ж підставою для припинення діяльності НБР з числа правоохоронних органів влади стало прийняття рішення Конституційним Судом України у справі за конституційним поданням народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Указу Президента України «Про Національне бюро розслідувань України» від 24 квітня 1997 р. № 371. Це було покликано

тим, що парламент так і не розглянув проекти законів щодо організації та діяльності НБР, що суперечило пункту 14 статті 92 Конституції України, згідно з яким виключно законами визначається організація та діяльність органів досудового розслідування. Таким чином, положення відповідного Указу Президента України про створення Національного бюро розслідувань було визнано неконституційними.

З метою приведення нормативної бази до відповідності рішенням Конституційного Суду України Президент України видав Указ Президента України від 15 грудня 1999 р. № 1573, з яким безпосередньо й пов'язана ліквідація Національного бюро розслідувань [7, с. 209–210].

Черговим етапом на шляху створення нового державного правоохоронного органу влади стало видання Розпорядження Президента України від 15 березня 2005 р. (Розпорядження втратило чинність на підставі Указу Президента «Про робочу групу з розроблення концепції утворення та організації діяльності Національного бюро розслідувань України» від 6 серпня 2008 р. № 693/2008 [12] та Указу Президента України від 23 травня 2005 р. № 834/2005, якими започаткована діяльність робочої групи з розроблення концепції утворення й організації діяльності Державного бюро розслідувань України та Міжвідомчої комісії з питань реформування правоохоронних органів.

І вже на 6 вересня 2005 р. проект Концепції реформування правоохоронних органів України (системи кримінальної юстиції) був підтриманий Міжвідомчою комісією з питань реформування правоохоронних органів.

Наступним етапом на шляху до створення Державного бюро розслідувань стало прийняття Кримінального процесуального кодексу України 13 квітня 2012 р. [6], у якому акцентували увагу на важливості підслідності в кримінальному процесі, що, відповідно, мало лягти на окремих самостійний державний правоохоронний орган влади.

Створення ж Державного бюро розслідувань було визначене Законом України «Про Державне бюро розслідувань», який прийнятий лише 12 листопада 2015 р. (набрав чинності окремими положеннями щодо формування Конкурсної комісії 1 січня 2016 р.; остаточної чинності набув 1 березня 2016 р. з дня утворення Кабінетом Міністрів України Державного бюро розслідувань) [9].

Відповідно, посилаючись на прийнятий Закон України «Про Державне бюро розслідувань», Кабінет Міністрів України 29 лютого 2016 р. видав Постанову № 127, якою віддав

наказ про створення Державного бюро розслідувань як центрального органу виконавчої влади, діяльність якого спрямовується й координується Кабінетом Міністрів України [13].

Однак повноцінне функціонування зазначеного правоохоронного органу розпочалося не відразу. Лише 10 травня 2016 р. був оголошений конкурс на заміщення вакантних посад Директора та заступників Директора бюро. Конкурс продовжувався 1,5 роки, тільки 16 листопада 2017 р. компетентна комісія назвала переможців на ці посади.

Таким чином, відносно повноцінно Державне бюро розслідувань як державний правоохоронний орган влади розпочало діяльність лише 27 листопада 2018 р.

З початком функціонування нового державного правоохоронного органу постало питання якісного врегулювання його організаційних і кадрових засад діяльності. І у вирішенні значної частини таких проблем Закон України «Про державне бюро розслідувань» поклав основи.

Законом чітко визначені правові засади діяльності ДБР, основні засади організації та його діяльності (повноваження ДБР, структура й чисельність ДБР, порядок призначення посадових осіб та інших співробітників, особливості проведення конкурсів на заміщення посад, повноваження посадових осіб і працівників ДБР), особливості соціального, правового захисту й відповідальності працівників ДБР тощо.

Так, статтею 9 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» визначена структура та чисельність цього органу влади: «... систему Державного бюро розслідувань складають центральний апарат, територіальні органи, спеціальні підрозділи, навчальні заклади та науково-дослідні установи. У складі Державного бюро розслідувань діють слідчі, оперативні та інші підрозділи. Організаційну структуру Державного бюро розслідувань затверджує Директор Державного бюро розслідувань за погодженням із Кабінетом Міністрів України» [9].

Свої повноваження Державне бюро розслідувань має здійснювати через територіальні органи (територіальні управління), які поширюють свою діяльність на відповідні області. Такі територіальні управління в Україні є в таких містах, як Київ, Львів, Хмельницький, Миколаїв, Мелітополь, Полтава, Краматорськ.

Згідно із Законом, керівництво Державним бюро розслідувань здійснює Директор, який частину своїх повноважень реалізує спільно з першим заступником і заступником Директора Бюро (пункт 1 статті 10) [9].

Працівниками ДБР, згідно з пунктом 1 статті 14 Закону України «Про Державне бюро

розслідувань», є особи рядового й начальницького складу, державні службовці, працівники, які уклали трудовий договір із Державним бюро розслідувань [9]. При цьому в пункті 2 статті 14 зазначається, що служба в ДБР є державною службою особливого характеру [9].

Таким чином, «трудові відносини працівників Державного бюро розслідувань регулюються законодавством про працю, державну службу та укладеними трудовими договорами (контрактами). На державних службовців Державного бюро розслідувань поширюється дія Закону України «Про державну службу». Посади державних службовців Державного бюро розслідувань відносяться до відповідних категорій державної служби в порядку, установленому законодавством [9].

Що стосується кадрового забезпечення Державного бюро розслідувань, то Законом України «Про Державне бюро розслідувань» від 12 листопада 2015 р. визначені основні вимоги до претендентів на відповідні посади ДБР [9].

Призначення Директора Державного бюро розслідувань, відповідно до частини 1 статті 11 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», здійснює Президент України за поданням Прем'єр-міністра України відповідно до подання комісії з проведення конкурсу на зайняття посади Директора Державного бюро розслідувань. Перший заступник Директора Державного бюро розслідувань і заступник Директора Державного бюро розслідувань призначаються на посаду та звільняються з посади Директором Державного бюро розслідувань за поданням Конкурсної комісії в порядку, передбаченому цим Законом [9].

Директори територіальних управлінь Державного бюро розслідувань і їх заступники, керівники підрозділів центрального апарату Державного бюро розслідувань і їх заступники призначаються на посаду та звільняються з посади Директором Державного бюро розслідувань. Такі особи призначаються на посади Директором Державного бюро розслідувань за поданням конкурсних комісій, що проводять конкурс на зайняття посад працівників Державного бюро розслідувань, у порядку, передбаченому частиною 3 статті 14 цього Закону [9].

Відповідно до частини 3 статті 14 Закону, на службу до Державного бюро розслідувань приймаються на конкурсній основі в добровільному порядку (за контрактом) громадяни України, які спроможні за своїми особистими, діловими й моральними якостями, віком, освітнім і професійним рівнем і станом здоров'я ефективно виконувати відповідні службові обов'язки [9].

Водночас призначення на посади в Державному бюро розслідувань, крім посад Директора Державного бюро розслідувань, керівника підрозділу внутрішнього контролю центрального апарату Державного бюро розслідувань і керівників підрозділів внутрішнього контролю територіальних управлінь Державного бюро розслідувань, здійснюється за результатами відкритих конкурсів, що проводяться конкурсними комісіями з проведення конкурсів на зайняття посад працівників Державного бюро розслідувань. Про це зазначається в пункті 3 статті 14 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» [9].

Формування професійної команди співробітників Державного бюро розслідувань є важливим завданням у реалізації державної політики правоохоронної діяльності.

Однак сьогодні залишаються відкритими питання здійснення професіоналізації зазначеного правоохоронного органу. Так, звертаючи увагу на те, що служба в ДБР регулюється додатково Законом України «Про державну службу», і, зокрема, на те, що певна категорія посад у ДБР відноситься до відповідних категорій державної служби, потрібно зосередитися на забезпеченні їх спеціальної професійної підготовки.

Однак вимоги до професіоналізації працівників ДБР як державних службовців повинні бути сформульовані особливим чином, адже їхні посадові обов'язки суттєво відрізняються від посадових обов'язків державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування.

Крім того, необхідно враховувати складність виконання службових обов'язків у тому числі працівниками та посадовими особами ДБР у зв'язку з мінливістю умов його функціонування, пов'язаних із соціальними, політичними змінами в умовах сучасних викликів в Україні. Як зазначають Л. Дубчак, М. Барановський, «складність поставлених завдань перед сферою публічного управління з метою утримання високих характеристик праці (оцінка «висока якість») полягає в тому, що в умовах постійних соціальних, політичних та економічних викликів потрібно завжди бути готовим забезпечити здійснення: ефективної реалізації державних завдань; створення відповідної до вимог суспільства структури з метою повного задоволення потреб громадян та оптимізацію використання обмежених ресурсів для задоволення поставлених цілей» [4, с. 123].

Питання професіоналізації працівників ДБР урегульоване чинним законодавством менш докладно, ніж інших органів публічної влади, через зазначену специфіку цього органу. Це і є

однією з причин недостатньої забезпеченості ДБР професійними кадрами.

Потрібно звернути увагу на те, що ДБР – це передусім правоохоронний орган влади. Саме тому вимогою до співробітника ДБР є наявність фахової юридичної освіти й відповідної кваліфікації в розслідуванні злочинів. Разом із тим, оскільки ДБР розслідує не всі злочини, а лише специфічні, скоєні передусім державними службовцями, для набуття високого професіоналізму співробітнику ДБР необхідно знати, як працюють різні органи державної влади та здійснюється управління державою.

Оскільки ДБР є новоствореним правоохоронним органом зі специфічними повноваженнями, то необхідно звернути увагу на те, що в Україні ще не існує навчальних закладів, які мають потужні традиції в навчанні високопрофесійних посадових осіб для цього органу влади.

Сьогодні залишається в стратегічних планах державного розвитку створення спеціальних освітніх установ, на котрі буде покладена функція підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації таких фахівців. Серед зазначених специфічних освітніх закладів розглядається питання про створення Академії Державного бюро розслідувань як вищого освітнього закладу та Науково-дослідного інституту Державного бюро розслідувань. Саме в Академії планується здійснювати підготовку, перепідготовку й підвищення рівня кваліфікації працівників ДБР.

Поки таких навчальних закладів немає. Навчальні заклади, які впродовж довгих років готували слідчих МВС і прокуратури, безперечно, здатні підготувати високопрофесійного слідчого ДБР. Однак варто зазначити, що потрібно усвідомлювати специфіку функціональних обов'язків слідчих ДБР. Тому, відповідно, має мати місце спеціальна підготовка відповідних фахівців – слідчих ДБР.

Також для співробітників ДБР залишається особливо актуальним питання їх залучення до короткострокових спеціальних курсів, семінарів, тренінгів з окремих питань з метою підвищення кваліфікації. Саме на важливості вирішення зазначених проблем у забезпеченні підвищення кваліфікації працівників ДБР акцентувалося в Стратегічній програмі діяльності ДБР на 2017–2022 роки [14].

Висновки. Таким чином, досить тернистий шлях розвитку вітчизняної системи державного управління увінчався створенням нового державного правоохоронного органу – Державного бюро розслідувань, який розпочав діяльність у 2018 р.

Діяльність ДБР регулюється Законом України «Про Державне бюро розслідувань»,

Законом України «Про державну службу» тощо. Цими нормативними актами визначаються правові, організаційні, кадрові засади діяльності цього державного правоохоронного органу влади.

Однак ще залишається низка нагальних питань, які необхідно вирішити, щоб, досягнувши поставлені цілі та виконавши основні завдання, отримати вагомий результат діяльності Державного бюро розслідувань. Серед наявних проблем є недостатньо налагоджена система професіоналізації посадових осіб та інших працівників Державного бюро розслідувань.

У зв'язку з вищезазначеним постає нагальне завдання вирішення проблем у системі державного управління, пов'язаних із якісним забезпеченням професіоналізації посадових осіб Державного бюро розслідувань: завершити процедуру інституціоналізації професійної підготовки фахівців для цього органу державної влади.

Перспективою подальших досліджень можуть стати науково-теоретичні та науково-прикладні дослідження й розробки, зміст яких більш детально й широко дасть змогу проаналізувати особливості здійснення професіоналізації Державного бюро розслідувань з метою забезпечення його висококваліфікованими фахівцями задля ефективного його функціонування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баганець О.В. Концепція вдосконалення діяльності правоохоронних органів України / передм. М.А. Погорецький. Київ : Алерта, 2019. 200 с.
2. Бусол О. Закон України «Про Державне бюро розслідувань». *Громадська думка про правотворення: інформаційно-аналітичний бюлетень на базі оперативних матеріалів*. 2016. № 10 (113). С. 14–21. URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2221:zakonukrajini-proderzhavne-byuro-rozsliduvan-2&catid=71&Itemid=382.
3. Гулак О.В., Головій Л.В. Реформування системи антикорупційних органів в Україні. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі* : збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції (12 грудня 2019 р.). Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2019. Частина 2. С. 70–73. URL: <https://www.naiu.kiev.ua/pravova-prosvita/osnovi-antikorupciynogo-zakon...>
4. Дубчак Л.М., Барановський М.В. Концепції управління якістю праці співробітників у сфері публічного управління. *Актуальні питання підготовки фахівців у сфері публічного управління та адміністрування* : матеріали щоріч. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 1–2 листоп. 2018 р.) : у 2 т. / ред. колегія : В.С. Куйбіда, А.П. Савков, І.О. Дегтярьова та ін. Київ : НАДУ, 2018. Т. 1. С. 122–126.
5. Конституція України – Розділ XV. Перехідні положення : Закон України від 28 червня 1996 р. Київ, 1996. URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-xv>.
6. Кримінальний процесуальний кодекс : Кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
7. Курганський О.В. Окремі питання історії створення Державного бюро розслідувань. *Державне бюро розслідувань: досвід становлення* : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (21 червня 2019 р., м. Одеса) / редкол. : Г.О. Ульянова (голова) та ін. Одеса : Юридична література, 2019. С. 208–211. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/11767/dbr2.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
8. Питання Міжвідомчої комісії з питань реформування правоохоронних органів : Указ Президента від 23 травня 2005 р. № 834/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/834/2005>.
9. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 15.11.2015 № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>.
10. Про державну службу України : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.
11. Про Національне бюро розслідувань України : Указ Президента України від 24 квітня 1997 р. № 371/97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/371/97#Text>.
12. Про робочу групу з розроблення концепції утворення та організації діяльності Національного бюро розслідування України : Розпорядження Президента від 15 березня 2005. № 782/2005-рп. (Розпорядження втратило чинність на підставі Указу Президента від 06.08.2008 № 693/2008). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/782/2005-%D1%80%D0%BF#Text>.
13. Про утворення Державного бюро розслідувань : Постанова від 29.02.2016 № 127. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127-2016-%D0%BF#Text>.
14. Стратегічна програма діяльності Державного бюро розслідувань на 2017–2022 роки. Київ, 2017. URL: www.dropbox.com/s/u3yf088wqi7q7p3/program_web.pdf?dl=0&fbclid=IwAR3jqrD9eJEZijt51zVaL_m6kCs_g0C2ircdAo2qeWcwzRxlCcoN1WCnYE.